

2. Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг 1997 йил 29 август 466-I-сон қарори билан тасдиқланган “Жамиятда ҳуқуқий маданиятни юксалтириш” миллий дастури мустақил Ўзбекистон тарихида қабул қилинган норматив-ҳуқуқий жиҳатдан жамиятда ҳуқуқий маданиятни оширишга қаратилган дастлабки ҳужжатдир.

Шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 9 январдаги ПФ–5618-сон Фармони билан тасдиқланган “Жамиятда ҳуқуқий маданиятни юксалтириш Концепцияси” бу борадаги ўзида замонавий ёндашувларни қамраб олган норматив-ҳуқуқий ҳужжат ҳисобланади.

Аҳолининг ҳуқуқий билимларини оширишга доир вазифаларга умумий тус берилиши, уларни амалга оширишнинг аниқ таъсирчан механизминини яратиш нуқтаи назаридан юқорида келтирилган икки норматив-ҳуқуқий ҳужжатни таҳлил этинг. Амалий мисоллар ёрдамида фикрингизни асосланг.

“Huquqiy madaniyat — umumiy madaniyatning ajralmas tarkibiy qismi. Insonlar ongida shunday ishonch qaror topishi kerakki, huquqiy bilimlarga ega bo‘lgan va ularni amaliyotda tatbiq eta oladigan kishigina madaniyatli va bilimli deb hisoblanishi mumkin.”

Jamiyatda huquqiy madaniyatni yuksaltirish milliy dasturi¹

Yangi O‘zbekistonni bunyod etishda inson huquqlari, erkinliklari, ularning qonuniy manfaatlarini himoya qilish, fuqarolarning farovon, baxtli hayotini ta’minlash masalalariga alohida e’tibor qaratilmoqda. Bu borada qilinishi lozim bo‘lgan eng muhim masala, albatta, huquqiy madaniyat - ijtimoiy faollik, jamiyat hayotini yuksak darajada rivojlanishiga xizmat qiladigan qonunlarni qabul qilinishi, fuqarolarning qonunlarni amalda qo‘llay bilishi, davlat va jamiyat o‘rtasida kuchli ishonch mavjud bo‘lishi, davlat organlari va mansabdor shaxslarning xalq oldida mas’uliyatini his etishi, jamiyatda huquqiy idealizmning rivojlanishi masalasidir.

Jamiyat va davlat taraqqiyotida shunchalik muhim ahamiyat kasb etayotgan “huquqiy madaniyat” tushunchasi, turlari va ko‘rsatkichlariga to‘xtalib o‘tsak.

Huquqiy madaniyat - jamiyat azolarining huquqiy bilim darajasi, huquqqa nisbatan ongli munosabati, huquqni hurmat qilishi va uni amalda qo‘llay olishidir. Huquqiy madaniyat jamiyat huquqiy madaniyati va fuqaroning huquqiy madaniyatiga bo‘linadi.

Fuqaroning huquqiy madaniyati amaldagi qonunlarni bilish, huquqiy normalarning talablariga muvofiq harakat qilish, huquqqa hurmat bilan munosabatda bo‘lish, o‘zgalarning huquqlarini hurmat qilish bilan belgilanadi.

Jamiyatning huquqiy madaniyati esa, shu jamiyatni tashkil etadigan fuqarolarning huquqiy madaniyati bilan belgilanadi.

Huquqiy madaniyat darajasi quyidagi ko‘rsatkichlar bilan belgilanadi:

- Adolat, erkinlik talablariga javob beruvchi qonun huujjatlari tizimining mavjudligi;

¹ O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Axborotnomasi, Toshkent, 1997 yil

- Fuqarolar va mansabdor shaxslar huquqiy ongining darajasi, ularning huquqiy ko'rsatmalarga rioya etish e'tiqodi;
- Huquq ijodkorligi va huquqni amalga oshirish madaniyati, sudlov madaniyati;
- Huquqni qo'llovchi (jumladan, huquqni muhofaza qiluvchi) muassasalarning ish darajasi.

Mukammal qonun hujjatlari huquqiy madaniyatni yuksaltirishning eng muhim sharti, huquqiy davlat qaror topishining zarur belgisi hisoblanadi.

Dunyoga yuz tutayotgan, “inson-davlat” munosabatlarida insonni ulug'layotgan mamlakatimizda huquqiy madaniyat masalasiga qay darajada e'tibor qaratilmoqda?

1997 yil 29 avgustda O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining 466-I-son qarori bilan “Jamiyatda huquqiy madaniyatni yuksaltirish milliy dasturi” qabul qilingan. Mazkur dasturda mamlakatimizning jahon hamjamiyatida mustahkam o'rin egallashida va demokratik jamiyat barpo etishda huquqiy madaniyatning o'rni, milliy dasturning maqsadi, vazifalari, prinsiplari, yuksak huquqiy madaniyatni shakllantirish bo'yicha davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlari belgilab berilgan. Milliy dasturning maqsadi aholining barcha qatlamlari huquqiy savodxonlikka erishishlari, yuksak darajadagi huquqiy ongga ega bo'lishlari hamda huquqiy bilimlarini kundalik hayotda qo'llay olishlari uchun huquqiy madaniyatni shakllantirishning keng qamrovli muntazam tizimini yaratishdir.

Dasturda yuksak huquqiy madaniyatni shakllantirishda davlat siyosatining quyidagi ustuvor yo'nalishlari belgilangan:

fuqaro, jamiyat va davlatning o'zaro munosabatlarida aholining huquqiy madaniyati hamda ijtimoiy faolligi yuksalishini ta'minlash;

aholining huquqiy madaniyatini shakllantirishda fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlari, jamoat birlashmalari, ommaviy axborot vositalarining rolini kuchaytirish;

aholini huquqiy axborot bilan ta'minlash, ilmiy-ommabop yuridik adabiyotlar nashr qilinishi va tarqatilishini davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash;

huquqiy ta'lim va huquqiy tarbiya vositalari va usullarini takomillashtirish;

yuridik ta'lim, kadrlarni tayyorlash va qayta tayyorlashning zamonaviy tizimini rivojlantirish;

huquqiy madaniyatning ilmiy asoslarini tadqiq etishni rag'batlantirish, ijtimoiy-huquqiy tadqiqotlarni tashkil etish;

milliy an'analar hamda jahon tajribasidan foydalanish asosida aholining huquqiy ongi va huquqiy madaniyatini shakllantirish.

Fuqaro, jamiyat va davlatning o'zaro munosabatlarida aholining huquqiy madaniyati hamda ijtimoiy faolligi yuksalishini ta'minlash borasida davlat hokimiyati organlarining faoliyati inson huquqlari va erkinliklarini muhofaza qilishga qaratilishi lozimligi, qonun hujjatlarini inson huquqlari sohasidagi xalqaro normalar va standartlarga izchillik bilan muvofiqlashtirib borish zarurligi, qonunchilikning izchil bo'lishi, hech bir davlat organi, mansabdor shaxs va inson qonunga bo'ysunish majburiyatidan ozod qilinishi mumkin emasligi, inson huquqlari va erkinliklariga rioya etilishi ustidan boshqaruv hamda nazoratning yangi samarali vositalarini shakllantirish, qonunchilikda ichki uyg'unlikning mavjudligi, qonun chiqaruvchi, ijro etuvchi va sud hokimiyati xodimlarining bilimdonligi, kasaba uyushmalari, yoshlar va xotin-qizlar tashkilotlarining o'rni va vazifalari aniq belgilab berilgan. Dasturda belgilangan har bir yo'nalish bo'yicha aniq maqsad va vazifalar belgilab olingan. Dasturda belgilangan vazifalarning ijrosi ham bosqichma bosqich ta'minlanmoqda. Masalan, yuridik ta'lim, kadrlarni tayyorlash va qayta tayyorlashning zamonaviy tizimini rivojlantirish yo'nalishida ta'limning barcha bosqichlarini qamrab oladigan o'quv komplekslarini tashkil etish kadrlarni tayyorlash va ularni qayta tayyorlashni takomillashtirishning muhim vositasidir, tegishli mutaxassislar taqchilligi yuridik kadrlar tayyorlashni anchagina qiyinlashtiradi, mutaxassislar taqchilligi sezilayotgan huquq sohalari bo'yicha ilmiy va pedagog kadrlar tayyorlashning ustuvor yo'nalishlarini belgilab olish zarurligi huquqshunoslarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish uzluksiz yuridik ta'lim tizimining majburiy bosqichiga aylanishi kerakligi belgilangan. Toshkent Davlat yuridik universiteti Yuridik kadrlarni xalqaro standartlar bo'yicha qayta tayyorlash markazi shu yo'nalishda amalga oshirilgan islohotlarning yorqin dalilidir.

Mamlakatimizda huquqiy madaniyatni rivojlantirishga qaratilgan keyingi muhim qadam O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 9-yanvardagi PF-5618-son Farmoniga asosan qabul qilingan Jamiyatda huquqiy madaniyatni yuksaltirish Konsepsiyasi(keyingi o'rinlarda Konsepsiya)dir. Konsepsiya to'rt bo'lim va "yo'l xaritasi" dan iborat. Mazkur Konsepsiyada jamiyatda huquqiy madaniyatni oshirish borasida erishilgan natijalar, mavjud kamchiliklar va ularni bartaraf etish yo'llari belgilangan. Konsepsiyaga muvofiq, "jamiyatda huquqiy madaniyatni yuksaltirishga, fuqarolarning huquqiy savodxonligi darajasini oshirishga to'sqinlik qiluvchi bir qator muammo va kamchiliklar saqlanib qolinmoqda. Xususan:

birinchidan, jamiyatda huquqiy ong va huquqiy madaniyatni yuksaltirish ishlari tizimli va uzviy tashkil etilmayapti. Jamiyatda, oilada, mahallada, ta'lim muassasalarida va tashkilotlarda huquqiy axborotlarni yetkazishning ta'sirchan mexanizmi mavjud emas. Shaxsiy manfaatlar hamda jamiyat manfaatlari o'rtasidagi muvozanatni ta'minlash g'oyalari aholi, ayniqsa, davlat xizmatchilari ongiga yetarli darajada singdirilmayapti;

ikkinchidan, uzluksiz ta'lim tizimida ta'lim jarayonlari huquqiy tarbiya bilan uyg'un olib borilmayapti, aholi, ayniqsa, yoshlarning huquqiy madaniyatini shakllantirishda o'zbek xalqining tarixi, dini, urf-odatlarini, milliy qadriyatlariga tayanilmayapti;

uchinchidan, huquqiy madaniyatni yuksaltirishga doir tadbirlarni tashkil etishda nodavlat notijorat tashkilotlari va fuqarolik jamiyatining boshqa institutlari bilan samarali hamkorlik tizimi yaratilmagan, ijtimoiy sheriklik prinsipi asosida ishlar tashkil etilmagan;

to'rtinchidan, yoshlarning huquqiy tarbiyasiga salbiy ta'sir ko'rsatuvchi omillarga nisbatan huquqiy immunitetni shakllantirishning aniq maqsadli chora-tadbirlari belgilanmagan;

beshinchidan, jamiyatda manzilli huquqiy targ'ibot tadbirlarini tashkil etishda va amalga oshirishda davlat organlari va boshqa sohaviy xizmatlarning faol

ishtiroki ta'minlanmayapti, bu borada yuqori natijadorlik va samaradorlik ko'zga tashlanmayapti;

oltinchidan, huquqiy tadbirlar hamon an'anaviy usullarda, oddiy uchrashuvlarni o'tkazish yo'li bilan amalga oshirilmoqda, bu borada targ'ibotning innovatsion usullaridan, shu jumladan, veb-texnologiyalardan foydalanilmayapti, huquqiy yo'nalishdagi veb-saytlar yetarli emas;

yettinchidan, huquqiy savodxonlikni oshirishga qaratilgan loyihalarni rag'batlantirishning huquqiy mexanizmlari mavjud emas, bu borada tadbirlar nomigagina tashkil etilmoqda, huquqiy bilimlarni yuksaltirish bo'yicha huquqiy adabiyotlarni chop etish va tarqatish, ilmiy izlanishlarni olib borish ishlari samarasiz amalga oshirilmoqda.”²

Mazkur muammolarni o'z vaqtida bartaraf etish maqsadida **“Yuksak huquqiy madaniyat — mamlakat taraqqiyoti kafolati”** degan g'oya ostida mazkur Konsepsiya qabul qilingan. Konsepsiyaning asosiy maqsadi aholining barcha qatlamlari huquqiy savodxonlikka erishishi, mustahkam irodali, o'z huquqlarini biladigan va qonunlarni hurmat qiladigan, huquqiy bilimlarini kundalik hayotda qo'llay oladigan, faol fuqarolik pozitsiyasiga ega bo'lgan va huquqbuzarlikka nisbatan murosasiz munosabatda bo'ladigan fuqarolarni tarbiyalashning keng qamrovli muntazam tizimini yaratishdir.

Quyidagilar Konsepsiyaning asosiy vazifalari hisoblanadi:

fuqarolar ongida “Jamiyatda qonunga hurmat ruhini qaror toptirish — demokratik huquqiy davlat qurishning garovidir!” degan hayotiy g'oyani mustahkamlash;

jamiyatda huquqiy ong va huquqiy madaniyatni yuksaltirishda, eng avvalo, ta'lim-tarbiyaning tizimli va uzviy ravishda olib borilishiga alohida e'tibor qaratish, maktabgacha ta'lim tizimidan boshlab, aholining barcha qatlamlariga huquqiy ong

² O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 9-yanvardagi PF-5618-son Farmoniga asosan qabul qilingan Jamiyatda huquqiy madaniyatni yuksaltirish Konsepsiyasi (*Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi*, 10.01.2019y., 06/19/5618/2452-son, 11.12.2019-y., 06/19/5892/4134-son; 09.10.2020-y., 07/20/4857/1357-son)

va huquqiy madaniyatni singdirish, shaxsiy manfaatlar hamda jamiyat manfaatlari o'rtasidagi muvozanatni saqlash g'oyalarini targ'ib qilish;

yosh avlod ongiga huquq va burch, halollik va poklik tushunchalarini hamda odob-axloq normalarini chuqur singdirib borish, Konstitutsiyaning muhim jihatlarini ularga bolaligidan boshlab o'rgatish;

aholi o'rtasida huquqiy madaniyatni shakllantirish bo'yicha huquqiy-ma'rifiy tadbirlarni xalqimiz tarixi, dini, milliy qadriyatlarini o'rgatish bilan uyg'un holda tashkil qilish, shuningdek, har bir fuqaroda davlat ramzlari bilan faxrlanish tuyg'ularini shakllantirish orqali mamlakatga daxldorlik, vatanparvarlik hissini kuchaytirish;

davlat xizmatchilarining huquqiy ongi va huquqiy madaniyatini yuksaltirib borish, ularda korrupsiya va boshqa huquqbuzarliklarga nisbatan murosasizlik munosabatini shakllantirish;

davlat hokimiyati va boshqaruvi organlari, shu jumladan, huquqni muhofaza qiluvchi organlar hamda fuqarolik jamiyati institutlarining manzilli huquqiy targ'ibotni amalga oshirish borasidagi hamkorligini mustahkamlash;

jamiyatda huquqiy ong va huquqiy madaniyatni oshirishga doir tadbirlarni tashkil etishda ijtimoiy sheriklik prinsiplaridan keng va unumli foydalanishni tizimli asosda yo'lga qo'yish;

ommaviy axborot vositalarining huquqiy axborot bilan ta'minlashdagi rolini oshirish, huquqiy targ'ibotning innovatsion usullaridan keng foydalanish, shu jumladan, veb-texnologiyalarni qo'llashni kengaytirish;

yuridik ta'limni takomillashtirish, shuningdek, yuridik kadrlarni tayyorlash, qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish tizimini rivojlantirish;

jamiyatda huquqiy ong va huquqiy madaniyatni yuksaltirishning ilmiy asoslarini chuqur tadqiq etishdir.

Konsepsiyaning e'tiborli jihati shundaki, unda belgilangan vazifalarni amalga oshirishning asosiy yo'nalishlari ham belgilangan.

Shaxs, davlat va jamiyatning o'zaro munosabatlarida aholining huquqiy madaniyatini yuksaltirish yonalishida bolalar uchun maxsus huquqiy portal yaratish,

bolalarga huquqiy tarbiya va odob-axloqning boshlang'ich qoidalarini o'rgatish bo'yicha ota-onalar uchun uslubiy tavsiyalar ishlab chiqish va tarqatish, bolalar uchun huquqiy mavzularda va odob-axloqning oddiy va kundalik qoidalarini bilishni, vatanparvarlik, qonunlarni hurmat qilish, o'zbek xalqining tarixi va milliy qadriyatlarini o'rgatishni targ'ib qiluvchi turli multiplikatsion filmlarni yaratish, bolalar nazoratsizligi va qarovsizligining oldini olish, bolalar orasidagi huquqbuzarlik va jinoyatlarning salbiy oqibatlari to'g'risida teleko'rsatuvlar, tok-shoular tayyorlash, yoshlar va ota-onalar o'rtasida nikoh yoshi, aliment to'lash shartlari, qarindoshlar o'rtasidagi nikoh va uning huquqiy oqibatlari to'g'risida muntazam ravishda huquqiy targ'ibot tadbirlarini o'tkazish, mahallalarda "Huquqiy axborot kuni" loyihasini tashkil etish, sudlar tomonidan mahallalarda aholi bilan ochiq muloqotlarni tizimli ravishda tashkil qilish va sayyor sud majlislari o'tkazish, "Fidokor yoshlar" jamoatchilik patrul guruhlarini bilan hamkorlikda mahallalarda aholi orasida huquqbuzarliklarning oldini olish bo'yicha tadbirlar ko'lami va sifatini oshirish, profilaktika inspektorlarining yordamchilari, "Mahalla posboni" jamoatchilik tuzilmasi a'zolari va "Fidokor yoshlar" jamoatchilik patrul guruhlarini a'zolarining yangi qabul qilinayotgan qonun hujjatlaridan xabardorlik darajasini oshirish maqsadida tegishli tadbirlarni amalga oshirish, . "O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasini o'rganish" va "Inson huquqlarini o'rganish" maxsus o'quv kurslarini barcha ta'lim turlari bo'yicha tizimli o'rgatish nuqtai nazaridan qayta ko'rib chiqish va o'rgatilishini tashkil qilish, yoshlarga o'z huquqlarini himoya qilishning amaliy mexanizmlarini o'rgatishga qaratilgan "Street law" (Ko'cha huquqi — oddiy huquq) loyihasini keng joriy qilish, huquqshunoslikka ixtisoslashtirilgan oliy ta'lim muassasalari talabalari, yuridik kollejlari o'quvchilari, nodavlat tashkilotlar vakillaridan iborat ko'ngillilar (volonter) guruhini shakllantirish, "Street law" loyihasi amalga oshirilishini metodik ta'minlash choralarini ishlab chiqish, umumta'lim maktablari boshlang'ich sinf o'quvchilari o'rtasida "Huquq — bu to'g'rilikdir" mavzusidagi rasmlar tanlovini tashkil qilish, umumta'lim maktablari o'quvchilari o'rtasida "Mening huquq va majburiyatlarim" respublika ko'rik-tanlovini tashkil etish hamda tanlov g'oliblarini rag'batlantirish,

o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi tizimida "Siz qonunni bilasizmi?" ko'rik-tanlovini tashkil qilish hamda tanlov g'oliblarini rag'batlantirish, oliy ta'lim muassasalarida "Huquq bilimdonlari" ko'rik tanlovini tashkil qilish va tanlov g'oliblarini rag'batlantirish, yoshlar tomonidan sodir etilayotgan yo'l harakati qoidalarini buzish, noqonuniy avtopoygalar o'tkazish va boshqa noxush hodisalarning oldini olish maqsadida "Eng tartibli yosh haydovchi" loyihasini tashkil etish, har bir davlat organlari va muassasalarida "Huquqiy madaniyat oyli", "Odob-axloq oyli" hamda "Korrupsiyaga qarshi kurashish oyli" tadbirlarini tashkil qilish, aholining huquqiy ongi va huquqiy madaniyatini yuksaltirishda munosib hissa qo'shgan davlat organlari va tashkilotlar xodimlariga aholining huquqiy savodxonligini oshirishda ko'rsatgan yutuqlari uchun topshiriladigan "Huquqiy targ'ibot ishlari a'lochisi" ko'krak nishonini ta'sis etish kabi vazifalar belgilangan.

Jamiyatda huquqiy madaniyatni yuksaltirishda huquqiy targ'ibotning innovatsion usullarini joriy qilish yo'nalishida

qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi;

barcha milliy huquqiy saytlar;

yuridik lug'at va huquqiy elektron kutubxona;

maqsadli auditoriyalar (davlat xizmatchilari, pedagoglar va boshqalar) uchun majburiy kurslar (mandatory courses) va boshqa Milliy huquqiy internet portalini yaratish, turli hayotiy holatlar bo'yicha huquqiy yechim taklif etiladigan va davlat xizmatlari ko'rsatish elektron tizimi bilan bog'lanadigan Advice.uz huquqiy axborot tizimini ("O'zbekiston huquqiy forumi" sayтини) yaratish va ishga tushirish, fuqarolarning o'z huquqiy bilim darajasini sinash maqsadida Internet tizimida turli bosqichlarga ega bo'lgan "Huquqiy test" loyihasini yaratish, internetdagi ijtimoiy tarmoqlarda (Facebook, Telegram, Twitter, Youtube, Mytube.uz va h.k.) davlat organlari va tashkilotlarning kanallarini tashkil qilish va ushbu kanallarda veb-texnologiyalardan keng foydalangan holda soha faoliyati yo'nalishlaridan kelib chiqib huquqiy targ'ibot materiallarini joylab boorish, ijtimoiy tarmoqlardagi kanallarda e'lon qilish uchun materiallarni tayyorlash, joylashtirish va qayta aloqani ta'minlash bo'yicha uslubiy qo'llanma ishlab chiqish, internet tizimida o'zbek, rus

va ingliz tillarida “Huquqiy axborot” telegram kanalini tashkil qilish va unda qonun hujjatlari mazmunini qisqacha tahliliy yoritish, shuningdek, aholining huquqiy bilimlarini yuksaltirishga doir huquqiy materiallarni berib boorish vazifalari belgilangan.

Aholining huquqiy madaniyatini yuksaltirishda ommaviy axborot vositalarining rolini kuchaytirish yo’nalishida ommaviy axborot vositalarining (matbuot, televideniye, radio) huquqiy targ’ibot sohasidagi faoliyatini rag’batlantirishning huquqiy mexanizmlarini belgilab berish bo’yicha takliflar tayyorlash, huquqiy davriy nashrlarni internet tarmog’iga integratsiya qilish va ularning elektron nusxalari joylab borilishini ta’minlashni yo’lga qo’yish, aholining huquqiy xabardorligini oshirish maqsadida “Huquqiy axborot” radio loyihasini tashkil etish va amalga oshirish, huquqiy sohani yorituvchi jurnalistlarni tayyorlash va qayta tayyorlash, ularning malakasini doimiy oshirib borish tizimini yaratish yuzasidan takliflar ishlab chiqish, qabul qilingan qonun hujjatlariga mustaqil ekspertlar, mutaxassislar va aholining fikri hamda munosabatini aks ettiruvchi tahliliy tok-shou, bahs-munozara yo’nalishidagi ko’rsatuv va eshittirishlarni efirga uzatishvazifalari belgilangan.

Yuridik ta’limni, shuningdek, yuridik kadrlarni tayyorlash, qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish tizimini rivojlantirish yo’nalishida . ilg’or xorijiy tajriba asosida milliy yuridik ta’lim va yuridik fan sohasini rivojlantirish ishiga ulkan hissa qo’shgan O‘zbekiston fuqarolari, chet el fuqarolari, fuqaroligi bo‘lmagan shaxslarga faxriy doktor darajasini berish tartibini joriy etish, o‘quv jarayoniga klinik yuridik ta’limni tatbiq etish yuzasidan yetakchi xorijiy mamlakatlarning ijobiy tajribasidan keng va unumli foydalanish, tarmoqlararo ta’limni kuchaytirish va bu borada Toshkent davlat yuridik universiteti magistratura bosqichida “Huquq va Tibbiyot”, “Huquq va Qurilish” kabi mutaxassisliklar ochilishini ta’minlash, huquqiy mavzular bo’yicha ta’lim beruvchi pedagog-o‘qituvchilarni tayyorlash, qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish vazifalari belgilangan.

Huquqiy madaniyatni yuksaltirishning ilmiy asoslarini tadqiq etish yo’nalishida jamiyatda huquqiy madaniyatni yuksaltirish bo’yicha tadbirlarni monitoring qilish

va baholashning ko'rsatkichlarini ishlab chiqish, jamiyatda aholining huquqiy savodxonligini oshirib borishni aniq ko'rsatkichlar asosida o'rganib borish va baholash, huquqiy fanlarni rivojlantirishning ilmiy asoslangan rejalarini ishlab chiqish va uning ustuvor yo'nalishlarini aniqlash, huquqiy tarbiyaning ilmiy asoslangan uslubiyotini ishlab chiqish, huquqiy madaniyatni yuksaltirish bo'yicha magistrlik va doktorlik dissertatsiyalari tayyorlash ko'lamini kengaytirish, bunda oiladagi mojaro va zo'ravonliklar hamda ularning ijtimoiy-huquqiy oqibatlarini kompleks tadqiq qilishga alohida e'tibor qaratish vazifalari belgilangan. Mazkur aniq va tizimli vazifalarning amalga oshirish mexanizmi "Yo'l xaritasi"da belgilangan.

Kundalik hayotimizning har qadamida Konsepsiya doirasida amalga oshirilayotgan yangiliklarga duch kelamiz. Masalan, "Huquqiy test" loyihasi, "Huquqiy axborot" telegram kanali, Advice.uz huquqiy axborot tizimi, "Street law" loyihasi va h.k. Konsepsiya doirasida amalga oshirilishi lozim bo'lgan vazifalar ham talaygina.

Xulosa o'rnida, aholining huquqiy madaniyatini rivojlantirish borasida olib borilayotgan islohotlarning hayotga tatbiq etilishida jamiyat a'zolarining roli qay darajada?

Yuqorida keltirilgan ikki yirik va keng qamrovli loyiha jamiyatda huquqiy madaniyatni yuksaltirishda o'ziga xos ahamiyat kasb etadi. Aniq yo'nalish va vazifalar belgilangan. Yagona maqsad uning ijrosini ta'minlashdir. Jamiyat a'zolari tegishli yo'nalishlar bo'yicha belgilangan vazifalarni amalga oshirishda "fuqarolik mas'uliyati"ni his etgan holda yondashishlari lozim. Odatda, davlat, davlat organi kabi iboralarga nisbatan tez-tez norozilik kayfiyatidagi fikrlarni eshitamiz. Agar har bir insonda insonga nisbatan muhabbat (gumanizm) g'oyalarini keng targ'ib etsak, davlatni ham insonlar boshqarishi, davlat organi ham insonlar tomonidan boshqarilishini inobatga olib jamiyatda huquqiy madaniyatni yuqori darajada bo'lishi davlat organlari faoliyatini ham yuqori darajaga ko'tarilishining asosidir. Jamiyat a'zolarida huquqiy idealizmning rivojlanishi o'z navbatida jamiyatning huquqiy madaniyati rivojlanishining kafolatidir.

Jamiyatda huquqiy madaniyatni rivojlantirish borasida quyidagi masalalarga jiddiy e'tibor qaratish lozim deb o'ylayman:

birinchidan, bola tarbiyasining ilk bosqichidan to maktabgacha bolgan jarayonda foydalanish mumkin bolgan boshlang'ich huquqiy tarbiyaga oid qo'llanmalar ishlab chiqib, hayotga tatbiq etish;

ikkinchidan, umumiy va o'rta ta'lim bosqichlarida huquqshunoslik fani darsliklarini qayta korib chiqib, ushbu fanga ajratilgan dars soatlarini ko'paytirish masalasini ko'rib chiqish;

uchinchidan, barcha turdagi korxona va tashkilotlarda yuridik xizmatdan tashqari "huquqiy targ'ibot" guruhlarini tashkil etish (hududiy adliya bo'limlari bilan hamkorlikda);

to'rtinchidan, qonunlarning aholi uchun tushunarli soddaroq tilda ishlab chiqishga ahamiyat qaratish lozim.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash - yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. -T.: "O'zbekiston", 2017.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 9-yanvardagi PF-5618-son Farmoniga asosan qabul qilingan Jamiyatda huquqiy madaniyatni yuksaltirish Konsepsiyasi *Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 10.01.2019y., 06/19/5618/2452-son*
3. Jamiyatda huquqiy madaniyatni yuksaltirish milliy dasturi. O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Axborotnomasi, Toshkent, 1997 yil
4. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2019-yil 22-martdagi 240-sonli "“Huquqiy targ‘ibot ishlari a’lochisi” ko‘krak nishoni to‘g‘risidagi nizomni tasdiqlash haqida”gi qarori-www.lex.uz
5. U.Tadjixanov, A. Saidov Huquqiy madaniyat nazariyasi. Darslik –T, 1998